

110 ANI DE PRESĂ ȘCOLARĂ ÎN JUDEȚUL BUZĂU

Studiu de caz: perioada interbelică

Viorel FRÎNCU

110 YEARS OF SCHOOL PRESS IN BUZAU COUNTY

Case study: interwar period

Abstract

In the current Buzău county, the school press appeared after almost 80 years, since Nicolae Pauleti had published, in 1834, in Blaj, *Aurora*, the first handwritten magazine of the students.

In 1912, the first school magazine was published in Râmnicu Sărat, entitled *În Zori (In Dawn)*, which aimed to include in the pages „good and instructive [literary] pieces, especially whose background is formed by the national feeling”. Although he had a modest content, with unsuccessful literary productions, the student Victor Dimitriu, a remarkable future publicist, stands out among the authors of the magazine.

The present study is dedicated to the school’s publications from Buzău and Râmnicu Sărat counties in the interwar period. After the World War I ended, the first school magazin was issued, at Buzău, bearing the title *Munca Intelectuală (Intellectual Work)*, October 1rst 1919) and the subtitle „Literary, scientific and artistic magazine for the highschool students”, edited by the teachers and students of „Hasdeu” highschool. The vast majority of school magazines are predominantly literary. The most significant, through content and text value, are *Glas tânăr (Young Voice)*, February 23rd 1932), bearing the subtitle „Literary-Science Magazine”, edited by „Regele Ferdinand” Highschool students from Râmnicu Sărat Town, and *Zarathustra* (1940 - January 1941), publication and publishing house that was founded by Ion Caraion, writer to be, while student of „Hasdeu” Highschool. Among the various magazines published, we mention as highly significant the following: *În zori (Breaking Dawn)*, 1920), *Muguri (Buds)*, 1921), publication of the

Analele Buzăului XIV, Buzău, 2022, p. 191 – 206.

Theological Seminary, *Revista noastră* (Our magazine, 1927), *Flori de primăvară* (Spring flowers, 1935), *Crepuscul* (Twilight, 1936) and others.

Cuvinte cheie: Ion Caraion, presă școlară, perioada interbelică, Râmnicu Sărat, Buzău

Keywords: Ion Caraion, school press, interwar period, Râmnicu Sărat, Buzău

În actualul județ Buzău, presa școlară a apărut după aproape 80 de ani, de când Nicolae Pauleti scosese, în anul 1834, la Blaj, publicația *Aurora*, prima revistă manuscrisă a elevilor.

O perioadă lungă de timp, regulamentele școlare nu permiteau elevilor să-și editeze propriile publicații și să constituie forme asociative - societăți, cercuri, asociații -, până la legea inițiată de Spiru Haret și adoptată în anul 1901, însă aceștia aveau permisiunea de a colabora la unele reviste literare editate, în general, de cadrele didactice și de a participa efectiv la activitățile ligilor culturale înființate, fie de aceștia sau de studenții buzoieni și râmniceni.

În anul 1912, la 15 octombrie, apărea la Râmnicu Sărat prima revistă școlară, intitulată *În zori* (3 numere), ce își propunea ca în paginile sale „să cuprindă bucăți [literare] bune și instructive, mai cu seamă al căror fond îl formează sentimentul național”. Deși avea un conținut modest, cu producții literare puțin reușite, totuși, dintre autorii revistei se detașează elevul Victor Dimitriu, un remarcabil viitor publicist.

La ultima apariție, din 30 noiembrie 1912, imprimată la Tipografia „Lumina” din Râmnicu Sărat, își schimbă subtitlul în „Publicație școlară bilunară”.

După încheierea primei conflagrații mondiale și desăvârșirea unității naționale, autoritățile fac eforturi serioase pentru normalizarea activității școlare, cu toate greutățile și lipsurile cu care se confruntau. De exemplu, Liceul „Al. Hasdeu” (azi C.N. „B.P. Hasdeu” – n.n.) din Buzău și biblioteca acestuia, transformate în timpul războiului în spital de campanie și grajduri, după plecarea trupelor germane de ocupație înregistrează pierderi de peste 1,8 milioane lei¹, constând, conform procesului-verbal din 25 decembrie 1918, în dispariția a „cca. 25.000 volume, cărți legate în piele și pânză”, nouă tablouri semnate de Nicolae Grigorescu, material didactic și mobilier². Aceași situație o regăsim și la alte unități școlare din orașele Buzău și Râmnicu Sărat.

¹ Ion Șt. Moldoveanu, *Monografia Liceului „B. P. Hasdeu”*, București, 1974, pp. 133-134.

² *110 ani de Bibliotecă publică la Buzău: Schiță monografică realizată de Mioara Neagu și Viorel Frîncu*, Buzău, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”, 2003, p. 14.

În pofida acestor greutăți, o dată cu reluarea activităților școlare, reformele din învățământul românesc elaborate de Spiru Haret, prin care școlile aveau obligația de a înființa societăți culturale, modelul acestora constituindu-l, în linii mari, societățile de lectură ale „Junimii române” din Transilvania, vor fi continuate de dr. Constantin Angelescu, craiovean prin naștere, dar buzoian prin adopțiune. După reîntoarcerea sa în țară, de la Washington, ca „trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Majestății Sale Regele pe lângă Guvernul Statelor Unite ale Americii în misiune specială” (1 octombrie 1917-martie 1918) și de la Paris, unde făcuse lobby în sprijinul cauzei naționale românești³, la 12 decembrie 1918 este numit, în cabinetul condus de I. C. Brătianu, ministru al Cultelor și Instrucțiunilor Publice – sau al „Educației Naționale” – în patru rânduri, în perioada dintre cele două războaie mondiale, până la 1 ianuarie 1938⁴. Ridicarea a numeroase localuri de școli - primare, gimnaziale, normale și liceale -, reformarea sistemului de învățământ, concomitent cu susținerea și încurajarea activităților extrașcolare au avut drept urmare și apariția multor reviste editate de profesori și elevi, în marea lor majoritate beletristice, care vehiculau o literatură deosebită de ceea ce se preda la orele de limba română.

În acest context, dr. C. Angelescu afirma: „Nici armata, nici organizația administrativă și nici cea economică, oricât de perfecte ar fi, nu ne vor putea aduce consolidarea României noi, dacă străduințele noastre nu se vor îndrepta mai întâi către trezirea conștiinței cetățenești”⁵.

Chiar și înaintea adoptării Legii Spiru Haret din 1898, au existat reviste și societăți școlare, fondate de profesori și directori de instituții de învățământ, ca rod al experienței transmise de colegii lor ardeleni refugiați în Regat. Așa cum menționa istoricul literar Tudor Opriș, „un rol major în dezvoltarea gustului pentru literatură și chiar în lansarea unor talente din rândul adolescenților l-a avut prodigioasa activitate a Societății «Tinerimea Română» și a unor reviste editate de adulți și profilate în mod special pe probleme de limbă, estetică, critică și istorie literară cum ar fi: *Revista Societății «Tinerimea Română»*, *Limba Română* și *Revista Tineretului*”⁶.

Societățile școlare buzoiene și râmnicene, înființate înainte de declanșarea primului război mondial, și-au reluat activitatea, prima dintre

³ Constantin I. Stan, Viorel Frîncu, *Dr. Constantin Angelescu, omul politic, diplomatul și cititorul de școli românești (1869-1948)*, Buzău, Editura Teocora, 2009, p. 36.

⁴ Constantin Kirițescu, *Portrete*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985, p. 328.

⁵ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare A.N.I.C.), fond Ministerul Instrucțiunii, dosar nr. 75/1928, f. 9.

⁶ Tudor Opriș, *Reviste literare ale elevilor (1834 - 1974)*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977, p. 80.

acestea fiind „Societatea literar-științifică «Bogdan Petriceicu Hasdeu»”, fondată în anul 1912, sub conducerea profesorului de limba română N. D. Chiriac și ajutat de elevul Alexandru C. Ionescu. În fapt, aceasta continua activitatea „Societății literare a elevilor claselor a VIII-a”, care își propunea pregătirea lor în vederea susținerii examenului de absolvire (1907)⁷. În septembrie 1919, aceasta se reorganizează la inițiativa profesorului de limba și literatura română Gheorghe Marinescu și a unui grup de elevi. Tot atunci s-au pus bazele revistei *Munca intelectuală* (1 octombrie 1919 – mai 1926), cu subtitlul „Revistă literară, științifică și artistică pentru tineretul școlar” (...) și „sub patronajul d-lui Ion Trifu, profesor al liceului”. Publicația era condusă de prof. G. Marinescu (an II), D. Mărăcineanu (an III), C. Chirițescu (an IV), împreună cu un „comitet”, în frunte cu Constant C. Cristea (n. 1900 – m. 1932), elev din cursul superior, viitor profesor și poet. Din texte răzlețe, se desprinde programul publicației: *Munca Intelectuală* își redeschide iarăși coloanele încercărilor literare și științifice ale sufletelor tinere, doritoare de lumină. Niciodată poate mai mult ca în vremurile actuale, vremuri de adâncă scădere a nivelului cultural și educativ, nu s-a simțit o mai mare nevoie de o regenerare în făptura morală a societății”⁸. Revista a avut un larg ecou în rândul maselor de elevi, aceasta reflectând în paginile ei activitatea societății, cronici științifice, încercări de bibliografie și creații originale. Sesizând menirea revistei, Paul I. Papadopol, istoric literar (n. 23 ianuarie 1896, Galați – m. 26 ianuarie 1953, București), scria: „Răscolirea sufletului regional, punerea în valoare a tuturor faptelor, locurilor și relicvelor ținutului, scoaterea în evidență a energiilor tănuite locale - iată cât de măreț poate contribui o asemenea publicațiune la expansiunea culturii naționale”⁹.

Animatorul și unul din fondatorii revistei, Constant C. Cristea, fost elev al liceului, profesor, cel care va continua apariția publicației cu un nume nou – *Revista noastră* (ianuarie 1927 – decembrie 1927) -, își reamintește, în articolul „Prin grădina culturii”, de început: „Când în orașul nostru a luat ființă revista școlărească *Munca intelectuală*, rostul și existența ei nu prea au fost luate în seamă de intelectualii din afară de școală. Era în 1919, în vremea când idealul etnic o dată realizat, multă lume era preocupată de grijile personale... Idealul cultural era de-abia în formație. (...) Modestia ei a fost și un îndemn. Un fost

⁷ Valeriu Nicolescu, Ion Cârlan, *Învățământul din perspectiva timpului*, Buzău, Editura Casei Corpului Didactic „I. Gh. Dumitrașcu”, 2003, pp. 149-150.

⁸ *Munca intelectuală*, IV, nr. 1, p. 2; apud Alex. Oproescu, *Presa buzoiană și râmniceană. Dicționar bibliografic*, vol. II (G-N), Buzău, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”, 1997, p. 184.

⁹ Corneliu Ștefan, *Reviste școlare buzoiene de ieri și de azi*, în: „Viața Buzăului”, II, 1969, nr. 388, p. 3.

colaborator, George Baiculescu, azi cronicar și recenzent al *Adevărului literar* și al altor reviste bucureștene, a făcut să apară în 1920 o revistă asemănătoare *Zori de zi* în Râmnicu Sărat. Alt colaborator, seminarist, Paraschiv Angelescu, astăzi, pare-mi-se președintele Centrului studențesc bucureștean, a dat la lumină, în 1921, o revistă *Muguri* pentru elevii Seminarului din Buzău ...”¹⁰.

După încetarea apariției publicației *Munca Intelectuală* (mai 1926), Constant C. Cristea scoate, la 1 ianuarie 1927, *Revista noastră* „Publicație lunară”, „Literară, artistică, critică, socială”, continuatoare a precedentei, organ al „Asociației culturale a elevilor Liceului B. P. Hasdeu”. Deși nu are articol-program, în conținut se evocă adunarea intelectualilor din toamna lui 1926, când s-a luat hotărârea reaparității publicației cu titlul *Revista noastră*. În intenția fondatorului, în paginile sale își vor găsi locul „literatură, pe cât va fi cu putință, provenind de la oameni cari au un trecut literar și înainte de toate talent”, „studii și cercetări despre artă și știință”, „articole sociale și economice”, „studii și articole pedagogice” etc. Revista, în opinia aceluiași Constant C. Cristea, devenit director (de la nr. 2), „nu va fi organul unei societăți culturale sau de altă natură ci va publica... dări de seamă asupra tuturor instituțiilor și asociațiilor de cultură locale sau de aiurea”, încheind cu mențiunea că, „vom face cunoscut publicului, printr-o rubrică a cărților și revistelor, tot ce merită să fie luat în seamă” („Prin grădina culturii”, nr. 1, p.1-4, „Red.”). În cele 12 numere apărute, ultimul în octombrie-decembrie 1927, directorul publicației va aduna colaboratori de valoare, oameni de-ai locului sau cu legături buzoiene: Const. Goran, Petre Strihan, Mihail Steriade, N. N. Manolescu, C. Theodorescu-Pâcle (versuri), Paul I. Papadopol (critică literară), Pamfil Georgian, Mihail Dragomirescu (articole culturale) ș.a.

În martie 1935, la Liceul „B.P. Hasdeu” din Buzău apărea mensualul *Flori de primăvară*, „Revistă școlară” (10 apariții, numere duble; an II, nr. 6 cu seriile A.B.C.), „sub supravegherea și răspunderea morală și materială a d-lui Alexandru I. Mocanu [-Bordeni], profesor”. Ca program este dat referatul inițiatorului către directorul Liceului „B.P. Hasdeu” și care, în calitatea sa de președinte al Societății de lectură „Facla”, se angaja să scoată această publicație pentru elevii liceului și pentru ceilalți elevi din oraș și din județ. Scopul? Instrucția și educația „în sensul preceptelor pedagogiei moderne”, fiecare număr cuprinzând „un studiu de sinteză privitor la istoria literară, apoi producții literare originale, articole științifice, notițe critice și informații artistico-culturale” (Al. I. Mocanu, în loc de „Cuvânt înainte”, nr. 1). În numărul din octombrie – noiembrie 1935, mentorul revistei și bibliotecii *Flori de Primăvară* [„publicațiune pentru lectura elevilor”], glosează, în articolul

¹⁰ *Revista noastră*, I, nr. 1, p. 2; apud Alex. Oproescu, *Ibidem*.

titrat „În pragul anului al II-lea”: „Cu nestrămutata convingere că gingașele noastre *Flori de Primăvară* vor aduce mireasmă nouă pe ogorul năpădit de buruienile răsărite din gunoiul senzaționalului morbid, mulțumesc anticipat doamnelor și domnilor directori, colegelor și colegilor, elevelor și elevilor precum și tuturor aceluia care, apreciind munca noastră, ne vor veni în ajutor, fie prin abonamente, fie prin îndrumări date celor care colaborează la revistă”. Alte pagini ale revistei sunt realizate, deopotrivă, de cadre didactice și elevi de la cele mai importante instituții de învățământ din orașul Buzău, printre care: Liceul de băieți „B. P. Hasdeu”, Liceul de fete „Dr. C. Angelescu”, Liceul „Modestia” ș.a. Aici debutează cu versuri viitorul scriitor Ion Caraion, cu numele său real Stelian M. Diaconescu.

În perioada interbelică, Seminarul Teologic din Buzău a tipărit publicația *Muguri* (octombrie 1921 - 1943), „Revistă literară-culturală. Suflete și cugete curate”, „Revista Seminarului din Buzău” (la an IV), alternând apoi și devenind cu an XVII-XVIII „Revista literară-culturală a Seminarului...” (48 numere lunare combinate). „Apare odată pe lună sub conducerea unui comitet de elevi ai seminarului din Buzău, sub îngrijirea domnului profesor D. Mărăcineanu”, iar din 1928 până în 1936, sub supravegherea preotului profesor Nicolae Trifănescu. În articolul-program intitulat „Ce vrem?” se creionează scopurile publicației, în primul rând, de „a sluji numai pentru păstrarea gândului tinerilor în atmosfera curată a idealismului”, urmând să-și lărgească „sfera de influențare” (I, nr. 1-2). Referitor la neutilizarea sintagmei „bisericească” în subtitlu, redacția se justifică astfel: „Am intitulat revista *Muguri* numai cu subtitlul de «revistă literară-culturală», fără acela de «bisericească», pentru că vrem să spunem mai puțin și să facem mai mult, să fim ai tuturor, pentru ca toți să fie ai noștri”. Publicația a fost o „veritabilă pepinieră de talente, aceasta având un rol emulativ în urbe, datorită calității textelor originale sau culegerilor de folclor încredințate tiparului, dar mai ales prin importante nume pe care le-a lansat: Dimitrie Ionescu, Ioan G. Coman, Constantin Pâcle, Const. Goran, Dem. Iliescu, Lăudatu Vasilescu, Petre Ștefan, Gh. I. Beșchea, Ioan Șt. Moldovan, Horia Constantinescu, Dinu Rocco”¹¹. În paginile revistei debutează fostul elev al Seminarului, Ioan C. Georgescu, viitor poet, animator cultural, jurnalist și membru al Asociației Publiciștilor Români¹². Revista își încetează apariția în 1947, iar rolul și importanța acesteia

¹¹ Alex. Oproescu, *op. cit.*, vol. II, p. 173.

¹² Ioan C. Georgescu (n. 11 mart. 1906, Buzău – m. 18 aug. 1950). Debută editorial în anul 1929, cu volumul de versuri *Metanii și ore*, pe care îl dedică lui Camil Petrescu, „primul care m-a învățat să cioplesc din gânduri vorbe luminoase”. În anul 1933, fondează și tipărește revista *Munca literară* (1933-1936, Buzău și apoi București) având colaboratori de prestigiu (Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi, George Bacovia, Ion Minulescu, Eugen Lovinescu ș.a.). În

în peisajul publicistic școlar buzoian este astfel conturat de istoricul literar Gabriel Cocora: „Meritul acestei reviste școlărești constă în faptul că a fost susținută cu scrisul elevilor, nu al profesorilor”¹³ sau al unor nume consacrate. O singură dată, în număr jubiliar, întâlnim numele lui Adrian Maniu, George Ivașcu și al preotului-scriitor Gala Galaction. Va reapare, în serie nouă, în ianuarie 1990.

La Seminarul Teologic din Buzău au apărut, în pofida interdicțiilor impuse de regulamentele școlare specifice acestui tip de instituție de învățământ, publicații editate la inițiativa unor elevi. Astfel, în decembrie 1922, elevul Constantin Săndulescu-Verna¹⁴, scoate săptămânalul *Foaie distractivă*, „Revistă literară a clasei a IV-a a Seminarului Buzău”, în manuscris, apoi șapirografiată și răspândită în rândul colegilor, până în 1924, când își va schimba titlul devenind *În repaos*. Revista, care avea în cuprins mici schițe literare originale, versuri, cântece, folclor, glume și maxime, își va înceta apariția în toamna anului 1925, când inițiatorul și alți patru colegi redactori au început să colaboreze la revista Seminarului, *Muguri*.

O viață mult mai scurtă au avut alte două publicații editate de elevii Seminarului din Buzău – *Stropi de lumină* (1 octombrie 1935), „Revistă literară a clasei a șasea de seminar”, multiplicată prin șapirografiere, și *Crepuscul* (1936), „Revistă literară a clasei a IV-a a Seminarului” - prima fiind suspendată, după apariția numărului 2, de profesorul de limba română, pentru că regulamentele interioare nu permiteau scoaterea unor asemenea tipărituri de către elevi, cea de a doua, după numărul 3.

În orașul și județul Buzău s-au mai tipărit și alte publicații, unele editate de instituții școlare, cum ar fi *Curierul „Modestia”* (1 septembrie 1936) „Organ cultural”, apărut cu prilejul aniversării a 60 de ani de la înființarea Liceului de Fete „Modestia” din Buzău, și *Credință și Muncă* (aprilie 1940), „Revista Școalei normale de fete Buzău”, altele destinate elevilor, printre care: *Lectura școlarului* (octombrie 1931 – aprilie-mai 1932), „Publicație pentru copii” („și tineret”, cu nr. 7), bilunar, la 1 și 15, pe lângă Biblioteca «Micilor donatori» Buzău, sub direcțiunea M. Albu, învățător”, *Biblioteca școlară* (1934 – 1936), redactată de tinerii profesori buzoieni D. Munteanu-Rîmnic și Ovidiu Frînculescu și *Păstorul copiilor* (1938), lunar editat de preotul Ioan Alexandrescu din parohia comunei Șarânga (jud. Buzău), revistă ce s-a

---

1934 publică volumul *Cântece din umbră*. Ultimul său volum de versuri - *Fumul pământului* - obține premiul Societății Scriitorilor Români, pentru cea mai bună carte a anului 1940.

¹³ Gabriel Cocora, *Seminarul Teologic din Buzău*, Editura Episcopiei Buzăului, 1983, p. 176.

¹⁴ Constantin Săndulescu-Verna (n. 1906, Pătărlagele - m.?), pictor, elev al lui Camil Ressu, autor de monografii istorice.

răspândit în rândul școlarilor, având „abonați în țară și chiar la Chicago (S.U.A.)”.

La Râmnicu Sărat, societatea „Junimea culturală”¹⁵ și-a reluat activitatea în anul 1920, prilej cu care a editat publicația *Zori de zi* (1/14 ianuarie – 1 mai 1920), o „revistă literară, științifică și artistică”, cu apariție bilunară, apărută „sub îngrijirea d-lui profesor G. Alexandrescu și sub conducerea unui comitet de elevi ai liceului [Regele Ferdinand]”. Din articolul-program – „Prima verba” – aflăm că publicația este „o revistă pentru tinerimea școlară și pentru toți acei care iubesc munca pe tărâmul intelectual”, având „un sumar cât mai variat și mai atrăgător (...). Pornim dar acum – după înfăptuirea României Mari -, când la orizont apare o nouă eră, cu credința că sacrificiul nostru va da roade folositoare” (I, nr. 1, p. 1). Nervul motor al acestei publicații a fost elevul George Baiculescu, viitor istoric și critic literar, cunoscut bibliolog, care își risipește talentul în versuri și proză, semnate fie cu numele lui, fie cu pseudonimele de George Freamăt și Ion Magu, alături de care se mai afirmă Victor Dimitriu, Ion M. Gane, L. Delastină (versuri), P. M. Marinescu (proză), I. Stroescu, N. Țânțăreanu și M. Stamate Cyrus, viitor publicist (articole și știri)¹⁶.

La 15 februarie 1924, la Râmnicu Sărat a apărut lunarul *Lumina*, „Revistă științifico-literară”, editat de societatea „Îndrumarea Culturală”, sub conducerea și îngrijirea prof. I. C. Crețu și a unui comitet de elevi.

Dintre toate revistele școlare râmnicene, apărute în perioada interbelică, se detașează, prin conținut și eleganța imprimării, publicația *Glas tânăr* (23 februarie 1932 – aprilie 1942). Subintitulată „Revistă literară-științifică”, publicația era redactată de elevi, „sub conducerea domnului Stelian Cucu, directorul Liceului «Ferdinand» din Râmnicu Sărat” și era „consacrată exclusiv producțiilor de literatură, artă, știință”. Redactorii își propuneau ca, prin articolele publicate, să nu se facă drept „cadou vreunui curent literar sau artistic exclusivist, ci va tinde numai către frumos, adevăr și bine”. Aici, elev fiind, a debutat profesorul-scriitor Fănică N. Gheorghe, viitor eminescolog¹⁷. Revista nu se limitează la programa școlară. La „Cronica revistelor” se prezintă numărul festiv al *Vieții Românești* (1906-1946) din ianuarie - februarie 1933, aniversarea a cinci ani de activitate a revistei *Vremea* (1928-1944), împlinirea unui an de la apariția *României literare* (1932-1934). Sunt recenzate romanele

¹⁵ Cf. Tudor Opriș, *op. cit.*, p. 98.

¹⁶ Viorel Frîncu, *Presa școlară din județul Buzău, Dicționar bibliografic*, Buzău, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” & Editura Editgraph, 2010, p. 154; vezi și Alex. Oproescu, *Presa buzoiană și râmnicenă. Dicționar bibliografic*, Vol. III (G-N), Partea I (1839-1948), Buzău, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”, 2009, pp. 164-165.

¹⁷ *Ibidem*.

Cartea nunții de George Călinescu, *Europolis* de Jean Bart, *Fecior de slugă* de N. D. Cocea și *Patul lui Procust* de Camil Petrescu. Directorul revistei semnează un studiu despre activitatea lui N. Iorga la *Semănătorul* (1901-1910) și despre semnificația dramelor sale istorice (nr. 5 – 8/1935), abordează problema paternității operei „Cântarea României” într-un studiu comparativ între versiunile Bălcescu, Russo și Bolintineanu. Mai reține atenția necrologul „Octavian Goga” (nr. 1 - 5/1938) și poezia „Cântă moartea” (nr. 6 - 12/1938), scrisă de acesta, cu trei zile înainte de a muri.

Într-o notiță din *Viața Românească* (15 ianuarie 1934), publicația școlară râmnică este astfel caracterizată: „Dintre tipăriturile școlare este singura revistă care se înfățișează disciplinat și modest, tipărind mici încercări literare și scurte articole de informație despre cărțile bune apărute în ultimul timp”.

În anul 1936, la Râmnicu Sărat apare săptămânalul *Tinerimea*, „Revistă de cultură școlară, știință și literatură”, condus de profesorul G. Milea. În lipsa unui „Program”, desprindem din rubrica „Poșta redacției” că, la realizarea publicației „poate participa orice elev sau elevă cu diferite articole, pe care le dorim cât mai scurte, clare și interesante” (I, nr. 3, 29 februarie 1936, p. 3). În cuprinsul singurului număr aflat în Biblioteca Academiei Române apar versuri în manieră coșbuciană, un comprehensiv studiu despre Tudor Arghezi, articole diverse și anecdote.

Totuși, această „invazie” de reviste școlare nu pare să fi fost agreată și de istoricul literar George Călinescu, pe atunci profesor de italiană la Liceul „Gh. Șincai” din București, prin cele două articole - „Invazia adolescenților” și „Frona copiilor” - inserate în *Viața literară* condusă de I. Valerian. Poziționat pe aliniamentele „senecților”, Călinescu dădea un verdict fără echivoc: „A scrie însă la 20 de ani fără niciun trecut și nicio garanție, «asta e bine», «asta e just», este o copilărie. O asemenea decizie sumară, fără corp delict, o poate da, în anumite împrejurări, numai un critic bătrân, pe care trecutul îl apără de suspiciune. În practică e greu să aștepti ceva temeinic de la ființe în mintea cărora e proaspătă bătaia uneori penibilă a bacalaureatului și pentru care universul artistic se compune din amintirea manualelor d-lui M. Dragomirescu sau din 200 - să exagerăm! - de cărți facile sau nepricepute... Odată tinerii așteptau *Poșta Redacției*. Azi pătrund în reviste pe calea lăturalnică a cronicii goale dar vehemente”¹⁸.

Evident, replica tinerilor condeieri nu se lasă așteptată. G. Ionescu, elev la liceul bucureștean „Gh. Lazăr”, în numele colegilor săi, dar nu numai, trece la contraofensivă, punând, în revista *Pentru noi*, o problemă fundamentală: „De

¹⁸ G. Călinescu, *Frona copiilor*, în „Viața literară”, nr. 102, din 2, 16 febr. 1929, pp. 1-2.

ce ar fi rău ca adolescenții să publice lucrările? Căci oare în chestia de talent vârsta are vreo importanță?”. În finalul articolului, autorul își exprima protestul față de atitudinea lui G. Călinescu, astfel: „Contra acestei interdicțiuni prea radicale, ne ridicăm protestând”¹⁹.

Spiritul de frondă anticălinescian îi va marca și pe doi dintre elevii liceului buzoian „B.P. Hasdeu” – Ion Caraion și Alexandru Lungu²⁰ -, care inițiază la Buzău în (?) 1940, noiembrie 1940, respectiv ianuarie 1941, o revistă și o editură de poezie cu titlul *Zarathustra*, „fără subtitlu, program sau alte elemente lămuritoare”²¹. Data exactă a apariției revistei este oarecum în contradictoriu cu afirmațiile făcute de Ion Carion, într-un interviu acordat lui Adrian Păunescu în *România literară*, care mărturisește că a publicat prima poezie în *Zarathustra* „în 1939, într-o revistă personală, scoasă de noi câțiva copilandri cu bursă ori cu pușculițe sparte fără știința părinților și pentru care (fără toată înțelegerea lui Bucur Țincu, director al liceului și autor al acelei cărți de ținută care a fost *Apărarea civilizației*), era gata să fim exmatriculați”²².

Lipsa unui program clar al revistei este remarcată și de Emil Manu, care scrie: „Revista nu are un program estetic și niciun statut propriu de grupare; poeziile publicate dau impresia unui mozaic de idei lirice; singurul program al caietelor *Zarathustra* e entuziasmul organic-incandescent pentru poezie”²³. În jurul revistei s-a cristalizat și o mică editură, în care, sub indicația „Colecția *Zarathustra*”, au apărut două plachete de versuri: *Mătânii pentru fata ardeleană* de Lucian Valea și *Fata din brazi* de Al. Lungu, urmând, în plan, să se tipărească și altele, printre care o carte de Ion Caraion.

În jurul revistei sunt adunate viitoare nume de referință ale literaturii române. Astfel, în primul caiet (1940) publică: Constantin Bivolaru (apreciat de Tudor Arghezi pentru volumul *Omule, îți dau o carte*), Lucian Dumitrescu (elev la Liceul Militar din Tg. Mureș, semnatarul plachetei *Pândar de stele*), Traian Lalescu (student la Facultatea de Drept din București, autor al unui volum de succes, *Lumină tristă*, colecția „Universul literar”), George Popa (din Mediaș) și Ioan Coltofeanu. În cel de-al doilea caiet (noiembrie 1940) se adaugă alte nume: Nicolae Panait (din Buzău), Nanu Măinescu (din Pitești),

¹⁹ Ion Hangiu, *O revistă consacrată problemelor și școlii sub direcția lui Liviu Rebreanu*, în „Limba și literatura”, nr. 4/1972, pp. 129-136.

²⁰ Al. Lungu (n. 13 aprilie 1924, Cetatea Albă, Basarabia – m. 24 iunie 2008, Bonn, Germania), medic endocrinolog, poet, grafician, pictor, publicist, editor.

²¹ Alex. Oproescu, *op. cit.*, vol. III..., p. 163.

²² Adrian Păunescu, *De vorbă cu Ion Caraion*, în „România literară”, III, nr. 14 (78), 2 aprilie 1970, p. 6-7.

²³ Emil Manu, *Reviste românești de poezie*, București, Editura Academiei Române, 1972, p. 37.

Dem Gh. Nolla (prezent și în publicația brașoveană *Claviaturi*), C. Pârlea (din gruparea inițiată la București de Virgil Treboniu, „Adonis”), Marin Sârbulescu (student, din gruparea „Albatros”), Lucian Valea (elev la Brașov, unul din cei mai apreciați poeți tineri ardeleni) ș.a. Al treilea caiet (ianuarie 1941) cuprindea, în afară de numele cunoscute, pe bucovineanul Aurel Fediuc, pe teleormănenanul Ion Pena, pe D. Nestorescu și Alcom Ion Tudor. Era publicată și o poezie inedită a craioveanului Nicolae Milcu.

Referitor la conținutul revistei și a celor care au făcut parte din această grupare literară, în condițiile istorice specifice sfârșitului perioadei intebelice, Emil Manu concluzionează: „Dincolo de câteva poeme naționaliste, cu o tematică și o tonalitate la modă în epocă, *Zarathustra* rămâne o încercare de captare a sensibilității celor mai tineri poeți români; studiul adâncit al scriitorilor ce s-au format din această generație solicită cel puțin citarea acestei publicații, scoasă cu banii din bursa școlară și cu entuziasmul unor elevi”²⁴.

Încă de la apariția primelor publicații școlare, îndeosebi în Muntenia și Moldova, viitoare personalități ale vieții culturale românești, unele de obârșie din actualul județ Buzău, altele care au fost adoptate pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp în această zonă, au editat ori au debutat în reviste ale unor instituții de învățământ de pe alte meleaguri ale țării.

Spre exemplu, Horia Furtună (n. 21 iunie 1886, Focșani - m. 8 martie 1952, București), maestru al calamburului și poet fantezist, fost prefect al județului Buzău (1931-1932), debutează în prima revistă școlară bucureșteană tipărită - *Din liceu* -, publicație oficială a Liceului „Matei Basarab”, în care se constituise și societatea „Tinerimea Română”. În cele 7 numere apărute (până la 4 iunie 1906), tonului didacticist impus de ministerul de resort, elevul Horia Furtună îi răspunde prin articolul „Făclia civilizațiunii” (istorioară de actualitate), „o delicioasă parodie a modului cum se întocmeau în acea vreme revistele școlare. Butadele, spiritul funambulesc, verva succulentă anticipează pe îndrăgitul autor al volumului «Balada lunii»” (București, 1967)²⁵.

Un alt poet, prozator, traducător și editor, erou al Primului Război Mondial, a cărei operă literară postumă va cunoaște consacrarea criticii, Constantin T. Stoika (n. 14 februarie 1892, Buzău - m. 23 octombrie 1916, în satul Spini-Țițești, jud. Vâlcea) a debutat, cu versuri, în revista *Curierul liceului* (5 ian. 1909), publicație de frumoasă tradiție a Liceului „Sf. Petru și Pavel” din Ploiești. Poetul-erou, colaborator al acestei publicații, „încearcă suprema aventură de a fi director de revistă, înainte a ajunge la vârsta majoratului. Elev în clasa a VI-a a liceului din Pitești, el scoate împreună cu

²⁴ *Ibidem*, p. 127.

²⁵ Tudor Opreș, *op. cit.*, p. 59.

fratele său, cu un an mai mare, Cezar Titus Stoika, elev al liceului din Buzău, revista *Tinerimea literară și artistică*. Revista care a apărut în 7 numere, între noiembrie 1909 - mai 1910, avea ca motto: „Jertfă prin luptă. Luptă prin jertfă”. Cele șapte numere ale revistei piteștene reprezintă un adevărat „recital” scriitoricesc al celor doi frați Stoika, pe aici pe acolo completat de colaborările unor colegi de generație”²⁶.

Mircea Grigorescu ziarist, publicist și editor (n. 26 noiembrie 1908, Rm. Sărat - m. 1976, București), se numără, alături de Eugen Ionescu, Octav Șuluțiu, C. Fântâneru, Horia Roman, Constantin Vâlceanu și Neagu Rădulescu, în perioada 1927-1931, printre colaboratorii *Revistei literare* (martie 1927 - mai 1941), publicație oficială a Liceului „Sf. Sava”. În anul 1927, împreună cu C. Fântâneru, Horia Roman, Petre Comarnescu, C. Vâlceanu și alții, printre care foști elevi, profesori și colaboratori, editează un număr festiv prilejuit de aniversarea a 10 ani de la apariția revistei.

Publicistul, istoricul și teoreticianul literar, eseistul, ziaristul și diplomatul de mai târziu, George Macovescu (n. 28 mai 1913, în satul Joseni, com. Berca - m. 20 martie 2002, Valencia, Spania), ca elev în clasa a VI-a la liceul „Sf. Sava” din București, își face debutul literar în aceeași *Revistă literară*, în numărul 3-4 din decembrie 1930 - ianuarie 1931, cu un studiu despre Macedonski, cu prilejul comemorării a 10 ani de la moartea poetului. În 1931 va semna articolul „Critica în evoluția culturii”, iar în nr. 4-5 din 1933 va lua poziție împotriva cărților de duzină în articolul „Literatură și comerț”²⁷.

Nicolae Tăutu (n. 24 noiembrie 1919, Cislău - m. 13 iunie 1972, București) prozator, poet și jurnalist militar, deși debutase cu poezie în revista *Freamăt literar* (1936), colaborează și la cea de-a treia serie a revistei *Muguri*, a Liceului „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți, inițiată și condusă de elevul-poet Mihai Horodnic, cea mai bună publicație bucovineană interbelică (24 ianuarie 1924 - 1928; 1934; 1940), alături de Mircea Ciobanu, Ion Negură, Iulian Vesper (Tudor Grosu), Dragoș Vicol, precum și de viitorii profesori universitari Ion Șandru și Victor Săhlean²⁸.

În ciuda unor reacții pro și contra revistelor școlare, perioada interbelică s-a dovedit a fi una fastă pentru tineretul aplecat spre literatură și publicistică. Am putea afirma, fără tăgadă, că multe dintre personalitățile culturale de primă mărime ale literaturii noastre au ucenicit la aceste publicații școlare, promovând gustul pentru frumos și lectură: Liviu Rebreanu, Lucian Blaga, I. Simionescu, Nicolae Iorga, Mircea Eliade, Ionel Teodoreanu, Cezar Petrescu,

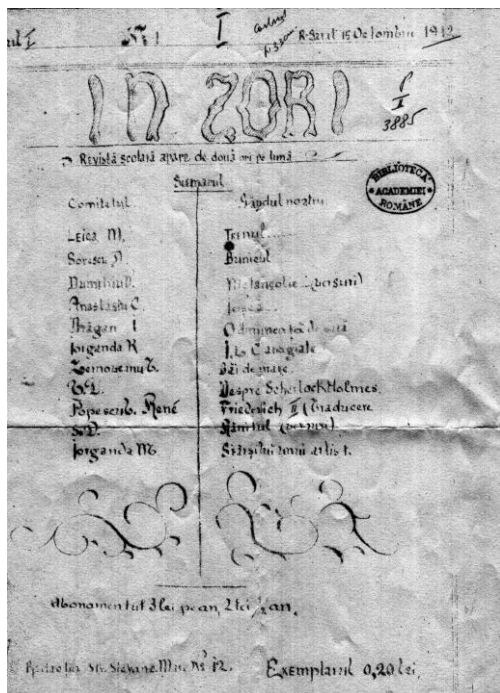
²⁶ Tudor Opreș, *Elevi, directori de reviste literare din trecut*, în „Limbă și literatură română pentru elevi”, nr. 1/1975.

²⁷ Tudor Opreș, *Reviste literare ale elevilor...*, p. 100.

²⁸ Tudor Opreș, *op. cit.*, p. 123.

Tudor Arghezi, Șerban Cioculescu, Perpessicius, Ion Pillat, Mihail Dragomirescu și mulți alții.

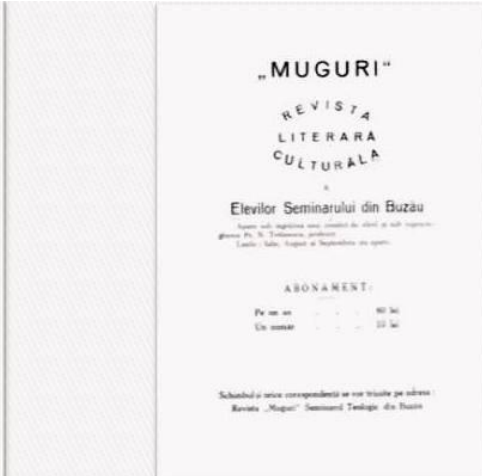
De altfel, despre rolul revistelor școlare în procesul educațional și intelectual al tinerilor, Mircea Eliade, membru al Societății Scriitorilor Români, scria în revista *Vlăstarul* (1934), cu prilejul aniversării a 10 ani de activitate a publicației: „Revistele școlare au o mare valoare. Ele sunt un stimulent și pentru citit și pentru scris. Din colaboratorii lor se vor recruta ziariștii și scriitorii de mâine. Iar cititorii revistelor școlare vor prinde acel obicei să citească și după terminarea liceului”.

În Zori
(15 oct. - 15 nov. 1912, Râmnicu Sărat)

Munca Intelectuală
(1 oct. 1919 - mai 1926, Buzău)

Muguri, revista Seminarului din Buzău (oct./nov. 1921 - 1947, Buzău)

În Repaos (1923 - 1925, Buzău)

Revista noastră
(1 ian. - oct./dec. 1927, Buzău)

Glas tânăr, (23 feb. 1932 - sept. 1941/apr. 1942, Râmnicu Sărat)

*Foști elevi buzoieni și râmniceni,
editori de reviste școlare*

